Gorąco zachęcam rodziców do zapoznania się z tematem Integracji Sensorycznej. Jest to bardzo szerokie zagadnienie, które pragnę pokrótce omówić, sygnalizując problem, który pojawia się już w naszej szkole. Bardzo często traktujemy zachowanie dziecka jako dziwactwo albo manierę. Upominamy, pouczamy, zmuszamy do wykonania czynności, które sprawiają mu trudność. Tym samym obniżamy jego samoocenę, zaburzamy poczucie wartości.

Zasłania uszy kiedy słyszy zbyt wiele dźwięków, zbyt głośną muzykę, nie wchodzi po schodach bez przytrzymania się poręczy, nie lubi tulenia, nie dotyka pokarmu ustami lub zębami, uwielbia być mocno ściskane, siada na stopach, zawija się szczelnie w kocyk, nie bawi się w berka /boi się, że kolega na niego wpadnie, przewróci/, nie przeniesie tekturowego pudła, nie maluje palcami,….i wiele, wiele innych, które mogą a nie muszą być objawami zaburzeń. Jeżeli coś nas niepokoi warto poczytać, poszukać i udać się do specjalisty.

„Integracja sensoryczna jest procesem, dzięki któremu mózg otrzymując informację ze wszystkich systemów zmysłowych dokonuje ich segregacji, rozpoznania, interpretacji i integracji z wcześniejszymi doświadczeniami.”- definicja Polskiego Stowarzyszenia Terapeutów Integracji Sensorycznej – SI.

Wg Jean Ayres /twórczyni metody integracji sensorycznej (SI)/ „integracja sensoryczna to możliwość rejestrowania informacji ze świata zewnętrznego przez narządy zmysłów, ich przetwarzanie w ośrodkowym układzie nerwowym i wykorzystanie do celowego działania”.

Integracja ta rozpoczyna się już w okresie płodowym i trwa do około 7 roku życia. W życiu dziecka bardzo ważny jest dotyk, ruch. W dużym uproszczeniu możemy stwierdzić, że nasz mózg pobiera informacje za pomocą narządów zmysłów i tworzy wyobrażenia dotyczące nas samych i otaczającego świata, opracowuje nasze zachowania i sposoby reagowania na określone bodźce.

Zaburzenia integracji sensorycznej wynikają z zaburzeń przetwarzania sensorycznego. Pojawiają się gdy układ nerwowy niewłaściwie odbiera i organizuje bodźce sensoryczne w obrębie ośrodkowego układu nerwowego i nieprawidłowo na nie reaguje.

Przyczyny zaburzeń integracji sensorycznej:

- **Czynniki okołoporodowe:**
  wydłużony, skomplikowany naturalny poród skutkujący ryzykiem niedotlenienia;
  podwyższony poziom bilirubiny;
  cesarskie cięcie;
  nieprawidłowe ułożenie dziecka;
  duże ograniczenie ruchu matki w czasie ciąży;
  przedwczesny poród;
- **Toksyny**
  spożywanie przez matkę podczas ciąży alkoholu lub branie narkotyków;
- **Czynniki genetyczne**
  zaburzenia u jednego z rodziców
- **Deprywacja sensoryczna**
  długotrwały lub częsty pobyt małego dziecka w szpitalu;

Objawy zaburzeń integracji sensorycznej
Dziecko nadreaktywne

- **Dotyk**
  unika dotykania i bycia dotykanym przez innych oraz przez przedmioty;
  ostro reaguje na ubrudzenie się, niektóre faktury ubrania (metki, rajstopy) i pożywienia oraz na przypadkowe lekkie dotknięcia;
  unika kontaktów z rówieśnikami, gier zespołowych
  źle znosi dotyk w okolicy głowy, twarzy;
- **Ruch i poczucie równowagi**
  ma niepewność grawitacyjną i nietolerancję ruchu;
  boi się upadku i utraty równowagi;
  ma chorobę lokomocyjną;
  doświadcza dużego dyskomfortu podczas ruchu obrotowego;
  boi się utraty kontaktu z podłożem;
- **Pozycja ciała i kontrola mięśni**
  jest usztywnione i cechuje je brak koordynacji;

- **Wzrok**
  zasłania oczy gdy w polu widzenia pojawia się zbyt dużo elementów;
  ma trudności z nawiązaniem kontaktu wzrokowego;
  nadmiernie reaguje na jasne światło;
- **Słuch**
  zasłania uszy;
  przeszkadza mu odkurzacz, suszarka, muzyka o średnim nasileniu – dźwięki, które nie przeszkadzają innym;
- **Węch**
  przeszkadzają mu określone zapachy;
- **Smak**
  nie toleruje konsystencji niektórych pokarmów;
  jest wrażliwe na temperaturę pokarmów;
  krztusi się podczas posiłków;

Dziecko podreaktywne

- **Dotyk**
  często upuszcza przedmioty;
  nie zwraca uwagi na zabrudzenie ubrań, ciała;
  nie lubi bawić się zabawkami;
  nie zauważa, że zostało dotknięte;
- **Ruch i poczucie równowagi**
  nie zdaje sobie z tego sprawy, że zaraz upadnie;
  nie chroni się przed upadkiem;
- **Pozycja ciała i kontrola mięśni**
  nie ma potrzeby ruchu i zabawy;
  lubi pchać, ciągnąć, podnosić ciężkie przedmioty;
- **Wzrok**
  długo wpatruje się w twarze, przedmioty;
  ignoruje bodźce wzrokowe, przeszkody;
  nie odwraca wzroku od źródła światła;
- **Słuch**
  ignoruje zwykłe dźwięki, głosy;
- **Węch**
  nie reaguje na nieprzyjemne zapachy;
  nie wyczuwa zapachu np.: potraw;
- **Smak**
  toleruje bardzo ostre smaki;

Dziecko poszukujące wrażeń sensorycznych

- **Dotyk**
  często żuje przedmioty;
  wyrzuca z pojemników zabawki;
  brudzi się, bawi w błocie;
  wpada na inne osoby;
  ociera się o mury, ściany, przedmioty;
- **Ruch i poczucie równowagi**
  jest w nieustannym ruchu;
  uwielbia się kręcić dookoła własnej osi;
  jest śmiałe, ryzykuje;
  przyjmuje nietypowe pozycje ciała;
- **Pozycja ciała i kontrola mięśni**
  lubi ściskanie, przytulanie /bardzo mocne/;
  uwielbia energiczne zabawy;
- **Wzrok**
  poszukuje stymulacji wzrokowej;
  lubi jasne migoczące przedmioty;
- **Słuch**
  słucha głośno muzyki, radia, telewizji;
  poszukuje miejsc głośnych, hałaśliwych;
  głośno mówi;
- **Węch**
  wącha jedzenie, przedmioty, ludzi;
  uwielbia zapachy, szczególnie intensywne;
- **Smak**
  liże i smakuje niejadalne przedmioty;
  lubi gorące potrawy, mocno przyprawione;

Są to podstawowe problemy z **modulacją sensoryczną.** Innymi rodzajami zaburzeń jest **dyskryminacja sensoryczna** oraz **problemy motoryczne o podłożu sensorycznym.** Pierwsze z nich to trudności rozróżnienia docierających do niego bodźców, czyli: brak świadomości własnego ciała, niezdarność, dezorientacja podczas obracania się, zmiany kierunku, problemy z nauką jazdy na rowerze, ubieraniem się, z dostosowaniem swojej siły do wykonywanej czynności / silny nacisk podczas rysowania/, niedostrzeganie podobieństw i różnic, wpadanie na przedmioty. Należą tu również: brak umiejętności powtórzenia melodii, rytmu, trudności w odróżnieniu zapachów.

Problemy motoryczne o podłożu sensorycznym dotyczą sekwencji ruchów, równowagi, koordynacji obustronnej, przekraczania linii środka ciała.

„Zaburzeń integracji sensorycznej u dzieci nie wolno lekceważyć, bo problemy nie znikną same, a z czasem nawet mogą się nasilać, będąc przyczyną opóźnień w rozwoju mowy, koordynacji ruchowej, umiejętności czytania, jakości pisania, koncentracji uwagi czy wreszcie właściwej komunikacji społecznej. W konsekwencji dziecko może mieć problemy z samodzielnym egzystowaniem, nauką, kontaktem z rówieśnikami czy kłopoty emocjonalne.”/Zbigniew Przyrowski, psycholog kliniczny, terapeuta integracji sensorycznej/.

Zainteresowanych pogłębieniem wiedzy odsyłam na stronę Polskiego Stowarzyszenia Terapeutów Integracji Sensorycznej – SI.

https://pstis.pl/pl/html/index.php?str=podstrona_dla_rodzicow-start

Magdalena Mikrut

Literatura dla zainteresowanych rodziców:

Ayers J.A., Dziecko a integracja sensoryczna, Harmonia, Gdańsk 2016;
Borkowska M., Wagh K., Integracja sensoryczna na co dzień, PZWL, Warszawa 2017;
Kranowitz C.S., Nie-zgrane dziecko. Zaburzenia przetwarzania sensorycznego – diagnoza i postępowanie, Harmonia, Gdańsk 2012;

Maas, V. (1998). Uczenie się przez zmysły. Wprowadzenie do teorii integracji sensorycznej. Warszawa: WSiP

Przyrowski Z., (2012) Integracja sensoryczna. Wprowadzenie do teorii, diagnozy i terapii. EMPIS, Warszawa